

NÉPBARÁT.

Vasárnap aprillis 14-én.

1850.

Világosság hatalmas istene,
Ki a reggelnek ura vagy!
Ki adsz a földnek fényt és harmatot:
Fényt s harmatot lelkünknek adj!
Tompa.

Tartalom. Visszavonulás Lipcsétől. — Az újvárosi muzsikások. — Miképp lehet a különböző gabonanemek termékenységét nevelni. — Ló-kóst. — Hány hét a világ?

Visszavonulás Lipcsétől.

A lipcsei szerencsétlen ütközet harmadik napja hanyatló félben vala, midőn a szövetséges hatalmak serei egyesülve intézének egy borzasztó és kemény támadást a császári erők ellen. Oly rettenetes menydörgést ezelőtt soha senki sem hallott mint ekkor, midőn háromszáz nehéz ágyu egyszerre kezdett tüzelni az egész vonal hosszában, és háromszázezer ember vad rivalgással nyomult elő a támadásra.

A megviselt, kimerült frank sereg, keményen tartá állását, mint férfiak, kik eltökélték, elhullani császáruk előtt, de őt soha el nem hagyni; midőn ama rettenetes tudósítást hozák Napoleonnak, hogy a sereg három nap alatt kilenczvenötezer ágyugolyót lőtt el*), a tartalék töltény merőben felemésztetett, s csupán tízenhatezer ágyugolyó maradt még, mivel a tüzet két óráig lehetend feltartani! Mit vala tenni? Raktár közelebb mint Magdeburg és Erfurt nem volt. A császár rögtön elhatározá ez utóbbi helyre vonulni vissza, és hét órakor kiadatott a parancs a tüzérszekereknek és podgyászoknak, hogy a lindenai szoros után át, az Elsteren vonuljanak vissza. A szoros út hosszu és nehéz volt,

*) Historiai igazság.

mintegy két mérföldre terjedett és több hidakon vitt keresztül. Hogy bátorságosan vonulhasson vissza, Napoleonnak azt tanácsolák, a szövetségeseket tetemes tüzér erővel tartsa schakban, az alatt meg a külvárost gyujtassa fel; de a saxoniai sereg magaviselete, habár haragját megérdemelte, még sem volt méltó arra, hogy ez ország királyára, ki a szerencse minden változásai között oly álhatatos vala az irántai barátságban, ily szörnyű büntetést vonhasson: következőleg Napoleon e tanácsot rögtön visszavetette, s elhatározá visszavonulni, mint legjobban teheti.

Ekkor a mozdulat minden felől megkezdődött, a Lindenau külvároshoz vezető mind-egyik utat ellepték mindenféle fegyverzetű csapatok, melyek gyorsan nyomultak előre — borzasztó képe a zavarnak és leveretésnek; mert a sereg, mely futott, egy vert sereg, oly sereg vala, mely eddigelő a megveretés borzadalmait ily teljes mértékben még soha sem ismerte. Hét órától egész kilenczig tömegek vonultak gyors lépésben, a lovasság trappban; a lindenai szük torkolatban haladva, egy az út melletti malom előtt mentek el, melynek ablakában állott egy alak, keresztbe vetett kezekkel s mellére hanyatlott fővel. Merőn nézett ki a hosszu menetre, de észre sem vevé a törzstisztek köszönéseit

mint mellette elvonulának. Ez alak maga a császár volt! halványon és gondemészve, a-lacson kalapja mélyen benyomva homlokára, egyenruhája sárfollosan és útazástól megvá-nyoltan. Mintegy óráig állott eképp hallgatva és mozdulatlanul; azután meg egy ágyra veté magát és elaludt. Igen! ama vésteljes visz-szavonulás mindennemű borzasztó eseményei között, midőn az általa teremtett hatalmas császárság alapjai roskadozni kezdenek alatta, midőn a nagy tábor, melyet oly gyakorta ve-zérlett győzelemre, megverve vonult előtte, ő fáradt fejét egy párnára hajtá és aludt!

Borzasztó ágyuzás, a sánczok ellen fel-huzott hetven nehéz ágyu tüze rezegtetta a földet s végre őt is felébreszté, ki mind e zaj és lárma közepette, egésségesen és csen-desen aludott.

„Mi az, Duroc?” kérde a császár fél-könyökre emelkedve és feltekintve.

„A Schwarzenberg támadása, Sire, a hallei sánczokon.”

„Hah! oly közel”, monda felszökve s az ablakhoz közeledve, honnan az ágyuk fényes lobbanásai minden pillanatban kivehetők va-lának a setét egen. Szintazon pillanatban egy segédtsízt vágatott elő s pattant le lováról az ajtónál, a másik perczen már a szobá-ban termett.

A saxoniai sereg, melyeket a császár tiszteletbeli örül és fedezetül hagyott volt hátra a szerencsétlen királynak, a visszavonuló tömegekre tüzelni kezdetek, minek borzasztó zavar lön eredménye. A császár egy szót sem szólott, a Macdonald hadteste, meg a Poniatowski lovas osztálya még mind Lip-csében voltak, de már visszavonulási moz-dulataikat Lindenau felé megkezdték volt; úgy szintén a Lauriston hadteste is gyorsan közelgett az Elster hidjához; melyen most ész nélkül s csupán futásra gondolva rohant a legénység. Ez a hid — azon egyetlen, me-lyen a sereg átvonulhattak, minázva, és Montfort mérnök ezredes felügyelete alá volt

bizva, azon meghagyással, hogy mihelyt az ellen mutatkozik, töstént a légbé röptse s eképp nyerjen időt a podgyászok visszavonulhatására.

Mig a segéd ott állott várva Napoleon rendeleteit, a tarentói herczeg irónnal karczolt néhány soraira, más táborokari tiszte érkezett lihegve, megmondandó, hogy a szövetsége-sek a sánczokat bevették s már Lipsceben vannak.

Napoleon halálsáppadt lön; ezután ke-zének egy mozdulatával a tisztekné távozást intett. „Duroc — monda mikor magokra valá-nak — hol van Nansouty?”

„A nyolczadik hadtesttel, Sire; egy ó-rája hogy elhaladtak.”

„Ki vezényli künn az őrszemet?”

„Aubuisson, Sire.”

„Küld bé hozzám s hagyj magunkra.”

Néhány perczen mulva Aubuisson ezredes belépett; karja a mult reggel kapott kard-seb miatt fel volt kötve, de ez nem gátlá őt kö-telessége teljesítésében. A vitéz katona e bor-zasztó pillanatban oly elfogulatlan és felelem nélküli vala, mintha az egész egy próba-ütközet, nem pedig a megveretés és szeren-csétlenség napja lenne.

„Aubuisson — monda a császár — ön ve-lünk volt Alexandriában?”

„Ott voltam Sire”, monda az ezredes és bronz arczát setét pir futá el.

„Első a sánczokon, jól jut eszembe — monda Napoleon — a napi parancs emliti e tettet. Nemde Moskau mellett kapta ön a keresztet?” folytatá rövid szünet után.

„Soha sem kaptam, Sire” — vizsánzá Aubuisson, a hangjában kitörő némi kedvet-lenséget elnyomni erőlködve.

„Hogyan — soha sem kapta! — ön, Au-buisson, egy régi bajnok a pyramisok mellől. Jöjjön, jöjjön, itt valami tévedésnek kellett lenni — ebbe belé kell tekintenünk. Addig is Aubuisson tábornok fogadja el az enyimet.”

Evvel keresztjét egyenruhájáról levette s

az ell
viszár
„Sire

tára
Napo

Aubu
közé

hátra
gyu
csak

haner
hány
mond
— jó
szót

gyu
hanv

utócs

lasza
felé
born

nök
teit

levő

ros
min

szi,
köz

pole
ped

zelé
bám

fény
ból

süri
olva

az elbámult tiszt kabátjára függesztette, ki viszányásul csupán e szavakat dadoghatta: „Sire — Sire!”

„Most már szükségem van ön szolgálataira és pedig minden haladék nélkül”, monda Napoleon kezét a tábornok vállára téve.

A császár néhány perczig sugott az Aubuisson fülébe, azután keményen szeme közé nézett. „Mit! — kiálta — ön vonakodik?”

„Vonakodom! Sire! — monda Aubuisson, hátra rezenve — Soha! ha felséged egy ágyu szája eleibe rendelt is volna engem — csak szeretném tudni —”

Napoleon nem hagyá hogy bevégezze, hanem közelebb vonván magához, újból néhány szót sugott fülébe. „És jegyezd meg — monda fenhangon, miután utasításait elvégzé — jól megjegyezd Aubuisson — Hallgass, egy szót sem, hallgass halálig!”

„Halálig, Sire!” ismétlé a tábornok, míg ugyanazon pillanatban Duroc a szobába rohanna felkiálta:

„Az Elster felé nyomulnak — Macdonald utócsapatai már harcognak —”

E tudósításra Napoleonnak minden válasza csak egy intés vala kezével az ajtó felé és egy tekintet Aubuissonra, és a tábornok eltűnt.

Míg Duroc a közelebről érkezett hírnök hozta szerencsétlen események részleteit sorolá, a császár a még mindig nyitva levő ablakhoz közeledett és kitekintett. A város ezen része felé a szoros út közelében mindent mély setét borított. A csata a messzi, más tájon fekvő sánczoknál folyt, melyek közelében az ég vereslőn világolt. Mégis Napoleon szemei ama setét és borus rész, nem pedig arra felé valának fordítva, hol a tüzelés még folytonosan tartott. A sűrű homályra bámulva, ott állott szólanul, midőn hirtelen fénylő világosság sugár lövellt fel a setétből, ezt meg fülrázó roppanások követték oly sűrűn egymás után, hogy csaknem egygyé olvadának. Ugyanazon perczben rohogó láng

lobogott az ég felé, s égő gerendák szikrázó üszkei lökettek a légbé. Napoleon kezével szemeit elfedte s az ablak egyik oldalához támaszkodott.

„Az az Elster hidja — kiálta Duroc méregtől elvadult hangon — Felhányatták a hidat, mielőtt a Magdonald hadteste ájtott rajta.”

„Lehetlen! — monda a császár. — Eredj szaporán Duroc, lásd meg mi történt.”

De mielőtt a tábornok a szobát elhagyhatta volna, egy sebesült tiszt rohant bé; öltözetén a tűz új nyomai látszának.

„Az aknászok, Sire — az aknászok —”

„Mi bajok?” kérdé a császár.

„Felhányatták a hidat és a negyedik hadtest még Lipcsében.”

A következő pillanatban Napoleon lovon ült, környezve táborkarától, dühösen vágta a folyam felé.

(Vége követk.)

Az ujjvárosi muzsikások.

(Mese.)

Egyszer volt egy embernek egy szamara, mely már több év óta hűségesen szolgálta volt urát; de még a szamar ereje sem tart mindig, anynyival is inkább, mivel — mint az egyszeri bakter kiáltotta volt: „minden dolog ideig tart.” Ez a nagy igazság a szegény csacsin is teljesedő felbe kezdett indulni s a vizhordásra s sorsához mért más munkákra naponkint tehetlenebbé kezd lenni.

A gazda — mivel a gazdának az öreg Ézopus szavai szerint: száz szeme van — szamara tehetlenségét észrevette, s kezdett magában igen épületes elmélkedéseket tartani a szamar bőréről.

Azonban a szamar, habár neki kilencvennyolcz hijján volt száz szeme, megsza-golta, hogy nem jó felől kezd fúni a szél, s az alkalmat ügyesen kilesve, búcsut vett a kapufélfától s allo vesd el magad belé nyargalt a nagy világba. Három nap s három éj-

jel mind futott, akkor osztán megállapodott, mert észre kezdte venni, hogy üres a hasa.

Szerencsére akkor nem volt olyan mérges tavasz, minő most részünkbe jutott, különben az én egész historiából semmi sem lett volna, minthogy a fő személy „a vén számár“ okvetetlen megdöglött volna. Nem tavasz volt hát, hanem éppen nyár, s még annak is ám a kellős közepe, mikor a számartóvis teljes virágjában diszlik. A mi csacsinknak is hát nem sok bajába került megszerezni mindennapi kenyerét, mivel az útfélen untig volt elég. Nem is sokat kinaltatta magát, hanem neki esett s ett ett a mig csak lehetett, mikor meg többet nem lehetett, lefeküdt s neki kezdett elmélkedni.

Sokáig forgatta fejében a világ állapotját és annak mindennemű hivatalát, utoljára mégis úgy tanálta, hogy ő bizony muzsikusként való, mert ereje megfogyott bár, de toroka még mind jó. Mihelyt azt kitanálta hogy mi legyen, csacsi bácsi mindjárt azt is tudta, hogy hol. Hogy s miként jött fejébe, biz én nem tudom — ugyan ki is tudná okát adni annak, hogy mi miért s miként fordul meg egy számár agyában? elég az hozzája egyszerre csak felpattant s elordította magát: „tudom már mit teszek, a városba megyek s beállok muzsikusként.“

Le se feküdt többet, hanem neki indult s úgy lantolt, hogy a farka is lógott belé. Jó darabot haladhatott, midőn az útfélen egy vizslát látott heverni, mely nyelvét meszszire kinyujtva úgy lihegett, mintha agyon futotta volna magát.

„Nós mit lihegsz úgy Bikficz?“ kérdé a számár.

„Oh — sohajta a vizsla — mivel már kenyerem javát megettem, s eröm naponkint fogy s a vadászatot nem győzöm, gazdám agyon akart veretni, de én passust sem kértem, hanem odább állottam; most azonban abban fő a fejem, mi tevő legyek, hogy fel ne kopjék az állam?“

„Tudod mit — válaszolt a csacsi — magam a városba megyek s ott beállok muzsikusként, jer velem, a zenére neked is van egy kis talentomod. Én gitározok, te meg dobot versz.“

A vizslának tetszett a jó tanács, két lábbal ragadta meg az alkalmat s csacsink újtársa leve.

Az új pajtások békésen haladtak egy darabig. De rövid idő múlva egy macskára bukkantak, mely az útfélen kuczorgott s olyan arczokat vágott, mintha az idei martiust mind fütetlen szobában töltötte volna.

„Nós czicza kisaszszony mi lelte önkegyét?“ kérdé a gitármester.

„Lehet is az embernek jó kedve, mikor oly közel kereskednek a bőréhez — válaszolt a macska — mivel már az esztendők völgyében jó tova haladtam, fogaim éle kívásott s inkább a sutban ülök és fonok, mint az egerek után futkorászszam, aszszonyom éppenségesen vízbe akart öletni; e hajból valamiképp csak megmenekedtem; de most már drága a jó tanács, mi tevő legyek?“

„Jöjjön velünk a városba, a kisaszszony tudom képes még az éji zenékre, s ha egyebet nem, jó kukkon csak el tudja fúni: „Oh nagy egek rátok apellálok.“

A macska elfogadhatónak tanálta a conditiot s megindult velök.

A száműzöttek egy udvar mellett mentek el, a kakas a galambbúgos kapu tetején ült s tele torokkal ordított.

„Hisz te a lelkedet is kiordítod — szóla hozzá a számár — ugyan mit akarsz?“

„Jó időt profétáltam — monda a kakas — mert a tejéns aszszony lakziba készül s a köntössit kimosatta, ennek pedig meg kell száradni ám. De a kőszivü még sem könyörült rajtam, s mivel holnapra, vasárnapra vendéget vár, még ma reggel kiadta a szolgálonak a parancsot, hogy ma este, a holnapi leves számára, nyakamat szegje. Most már nincs mit tennem, kiáltok mig lehet, holnap ugy is elnémul szám.“

„Bahó, török basa létedre csak anynyi eszed — monda csacsi — jer inkább velünk a városba, a halálnál valami jobbra csak akadysz mindenhol; neked ugy is jó torkod van s ha majd együtt rá gyujtunk muzsikálni, tudom még a kövek is megindulnak belé.“

A kakas nem sokat kérte magát, hanem leröpült a galambbúgról s béállott a társaságba. És az öszszes zenekar útnak indula mind egyetemben.

(Folyt. követk.)

Miképp lehet a különböző gabonák termékenységet nevelni?

a) R o z s.

Azt ma már mindenki tudja, hogy ugyanazon gabonanemet ugyanazon egy földbe több éveken át vetni egymásután nem tanácsos, vagy legalább az aratásra nézt nem igen idves. Mert a legkövérebb föld is kisoványul, ugy anynyira, hogy ott, hol az elsőbb éveken a legszebb és legdúsabb gabona termett, az utóbbiakban csak gyér és léhas kalászok állanak elő, melyekből néhátán még a mag, vagy annál sokkal többecske bajosan kerül ki. Tudták ezt már szép apáink is, és ez lón szülőanya, a nálunk fájdalom még mai napiglan is országszerte divatozó „fordulós“ rendszernek, miszerint a mivelhető földek legfeljebb minden három évből egyen át parlagban maradnak, vagy is, mint szokták mondani „nyugosznak“. Éppen mintha a föld is olyan erőtlen teremtese lenne az istennek, mint édes magunk, kik ha huzamosabban dolgozunk, elfáradunk s a további munkára csak is nyugovás után leszünk képesek. —

Régentén, mint mondám, ezt hitték, s ugyanazért a földet koronkint pihenni hagyák, hogy magát kinyugodva megujult erővel kezdessen ujából a munkához. De mivel a termékeny földek nem mindenütt vannak oly bőv-

ségben, mint édes minálunk, s ilyen helyeken aztán nagyon is ohajtandó lett volna, hogy a város, falu vagy helység határának egyharmada ne heverjen minden esztendőben; az emberek azon kezdték meg a dolgot, hogy magok is kevesebbet hevertek, nem csak, hanem mikor heverni láttattak, még akkor sem hevertek, hanem gondolkoztak, különböző próbákat, kísérleteket tettek, s végre kitanálták, hogy a fennebbi hit bizony csupa álhit, nem sokat különbözik azon babonáktól, előítéletektől, minők maradtak ránk számtalanok, a régi időkből, s a melyektől mennél hamarabb megmenekszünk, annál boldogabbak leszünk.

Nem fárad hát ki a föld a huzamos mivelés következtében, szintugy nem mint az én erszényem, akár hányszor vegyem elő napjában s vegyek belőle; hanem legfeljebb is azon sorsra jut, ha szintén valamivel későbbben is, mint az én imint említett erszényem, tudniillik: ki merül, azaz nem lesz mit vegyek belőle, mig ujából nem teszek beléje. De mivel az én erszényem csak gyarló erőtlen ember kezének munkája, a föld pedig a végetlen bölcsesség örökre bámulandó mive; az én kiürült erszényembe, bár meddig hordozzam is a zsebembe — ha csak magam nem teszek belé, nem hogy huszas, garas, de még bankó czédula sem megyen: mig ellenben a föld, a reá folytonosan beható erők munkálkodása következtében, idővartatva elvesztett erejét magára hagyatva is visszanyeri. Ez a föld ugyanis egy nagy ásvány, vagy helyesebben szólva különböző ásványok halmaza, melyek a felszínén a lég, eső, fagy, meleg sat. folytonos behatása következtében apránkint, folytonosan porlanak, mállanak, s a növényi élet és tenyésztés fentartására és elősegítésére alkalmas különböző együletekké válnak. Ezeket az együleteket a vegytudósok a növények száraiban, magvaiban is feltanálták, és pedig ugy tanálták, hogy ugyanazon növényfajban mindig ugyanazon ásványi egyület létezik kiválólág, még pedig rend-

szerint a szárban más, és a magvakban viszont más. Ha már ezen együletek közül egyik vagy másik hiányzik, vagy csak szűkösen van meg a szántóföldben, azon növény, melynek főbb alkatrészeit éppen ezen együletek teszik, ezen földben nagyon természetesen igen silányul tenyészhetend. És szintoly természetes, hogy ennek az elsilányulásnak szükségesképpen előbb hátrább bé kell következnii, ha ugyanazon növényfaját huzamos ideig természetek ugyanazon helyen, lett légyen az a föld bár eleintén azon növényre nézt a legjobb. Mert a legnagyobb raktár is ha mindig csak hordanak belőle, utoljára kimerül.

De az egyik növényfajára nézt kimerült föld, nem következik, hogy más növényfaját természetére nézt is alkalmatlanná vált legyen. Sőt éppen megfordítva, mivel a különböző természetű növények különböző ásvány-együleteket szeretnek és kívánnak; ha bár a benne mivelt növényfaj földemben az ő gyarapodására szükséges ásvány-együleteket tetemesen megkevesítette, éppen azért, mivel ez a növény csupán azt dolgozta fel, a mi az ő tenyészésére megkivántatott, azon más ásvány-együleteket, melyek más növényfajnak szükséges táplálékai, nem kevesítette, ugyanazért ezt a növényfajt földemben amaz előbbi után bátran és haszonnal tenyészhettem, csak hogy ügyesen és okosan tudjam megválasztani, és földem nem hogy ki nem merül, hanem ez alatt az idő alatt, a fennebb említett folytonosan működő erők béhatása következésében, elmállási műfolyama szakadatlanul folyván, képessé lesz arra, hogy benne az előbbi növényfajt újból haszonnal természetem; a nélkül hogy esztendeig vagy tovább is parlagban kellett volna hagynom.

Ez az elve a már minden miveltbb tartományokban lábra kapott és tetemes haszonnal folytatott „váltó gazdaságnak“, t. i. ugyanazon földben minden évben más más növényeket és pedig olyakat természetnek, me-

lyeknek alkatrészei lehető leglényegesebben különböznek egymástól.

Az újabb időkben azonban a figyelmes mezőgazdák azt is tapasztalták, hogy nem csak a földet, hanem a magot is változtatni nem csak czélszerű, hanem csaknem elkerülhetlenül szükséges. Ugyanis tapasztalták, hogy más vidékekről ide szállított gabonanevek az első években gazdagabban teremnek, mint előbbi honukban; hasonlólag a nálunk termett gabona is gazdagabb aratást ad távolabbi vidékeken; sőt csupán 6—8 mértföldnyi utazás is szaporítja termékenységüket. Ezen tény a gabonatermesztés azon fontos szabályára vezet, melyet nálunk fájdalom még koránt sem követnek mindenütt; t. i. a magot minden 3—4 esztendőben megcsereelni és az új magnak valót legalább is néhány mértföldnyi távolból kell beszerezni. Erre nézt azonban soha se feledkezzünk meg arról, hogy új magunk ne kerüljön jobb földből és melegebb vidékből, mint a minőbe vetendjük. Az okos gazda magának magot mindig sovány rosz földről vásárol olcsó árron, a legnagyobb gonddal megtisztíttatja, s rendszerint költségét, fáradságát bővön megjutalmazva tanálja az aratásban. Ez a bánásmód nem csak a rozsra, hanem általában mindegy más gabonanevekre illik és ajánlatos.

b) Á r p a.

Az árpa még egyszer anynyit ereszt, ha a magnak valót vetés előtt ganéjlebe megáztatjuk, s mivel általában a földre nézt kisé válogatós, jó kövér, de porhanyó s nem frissen trágyázott földbe vetjük. Az árpaföldet kivált juhganéjjal soha sem kell trágyázni.

c) Z a b.

A szegény zab mivel nem anynyira válogatós, rendszerint úgy szokott járni mint a szegény ember a mai világban, azaz elhanyagoltatik. Pedig bizony ára és kelendősége kisé több gondra és figyelemre is méltathatná; anynyival inkább, mivel nem hálátlan, s a rá fordított munkáért bő uzsorával fizet. A

jó mez
szelfe
maga
konya
boron
azonb
8 nap
több
puszt
kenye
magas
násme
gazda
utáni
válni
kát se
próba

latt s
honfit
az ő
többi
vagd
mond
tam,
ló he
széná
buzas
szeri
is. T
vegy
tettük
ezen
ban,
goka
mara

urunk
lédsé
mara
hess
meny

jó mezőgazda zab alá szánt földeit késő őszszel feltöreti, kora tavasszal pedig, azaz a maga idejében, felszántatja, maggal csak vékonyan hinteti bé s eleintén nagyon gyengén boronáltatja bé. Nyolcz vagy tiznap mulva azonban ujból héboronáltatja keresztben, ismét 8 nap mulva boronálják bé tökéletesen. Ezen több rendbeli boronálás nem csak a burjánt pusztítja ki, hanem a zabot tövéri s termékenyebbé teszi. Midőn mintegy 4 hüvelyknyi magasra nőtt, eső után meghengerezik. E bánásmód olvasására, képzelem több magyar gazda főcsóválással felel; de ha e bánásmód utáni aratást meglátja, tudom nem fogja csóválni fejét s a szegény zabra fordított munkát sokallani; azért tehát őszintén javasolom: próbálja meg csak.

Kongó.

Ló-kóst.

1) Egy angol mezőgazda, ki 40 év alatt szerzett gazdasági tapasztalatait közli bonfitársaival, a többek közt megjegyzi, hogy az ő lovai mindig jobb húsban voltak mint többi szomszédjaié, pedig csupán szécskává vagdalt szénával tartotta őket. Ebből — ugymond az öreg ur — lovaimnak anynyit adattam, a menynyit csak megehettek; mégis 13 ló hetenként nem költött el többet 18 kötés szénánál, melybe 6 kötés szécskává vagdalt buzaszalma volt vegyítve. Ehez még rendszerint kaptak fejenként két két kéve zabot is. Tavasszal e széna- és szalma-szécskavegyitüket előbb 12 óráig áztattuk s úgy tettük elejükbe. A lovak főleg azért voltak ezen étetésmodor mellett oly felöltő jó karban, mivel rövid idő alatt tele ehetvén magokat nyugalomra és emésztésre több idejük maradt.

Ezen étetési modor ellen — folytatja öreg urunk — legtöbb kifogása egy eleinte a cseléségnek van, mivel estve későig fenn kell maradniok, hogy a jászlat mindegyre tele tölthessék. Azonban mihelyt kezdik észrevenni, menynyire épül általa a marha, előítéletök

majd magában elenyészik. Mindazonáltal nem mulatják el a saroglyát szénával megdugni, pótlékul a szécska mellé; ugyan ez okból én télire a saroglyát merőben levétem s csak nyárára tétetem fel a zöld kóst számára.

2) Skotziában lovak számára nagyon vetik s kiválólag jó és olcsó ló-kóston tartják az ugynevezett disznó-babot. E növény nyel következőleg bánnak: a téli hónapokban mindegyik ló kap egy porció őszszevagdalt babszart s egy pár marok babot, ehez járul még néhány répa és egy pár marok só. Az egészet befedett üstben, lehető legkevesebb vízzel tésztává főzik, azután kihűtik, s a lovak elibe lágymelegen teszik. Ezt a kóston a lovak legnagyobb étvágygyal megeszik és a legjobb állapotban vannak tőle. E kívül estve és reggel kapnak még egy egy kis porció zabot és főtelen babot.

Kongó.

Hány hét a világ?

Elvégre mégis csak sikerült a természetnek megszülni tavasz gyermekét, vagy tulajdonképpen már néhány hete, hogy a gyermek világra jött volt, legalább a naptárba, de még benne volt a pogány természet; most ezen is segítve van már; egy jó meleg eső a héten véghezvivé rajta a szent keresztiséget, s teljes reményünk lehet, hogy a gyermek erkölce ezenül szelidebb és rendesebb leend, s a jóban mindinkább serdülve és virágozva, a rendes élet gyümölcseit mint igaz keresztény a maga idejében meghozza.

Az austriai birodalom újjászületési és szilárdulási nagy műve lelkesen halad; a magas ministerium ernyedetlen munkássággal halad előre, a forradalom ejtette sebeket folyvást gyógyítja, s a kiengesztelés jölvő keze milliók arczairól törli le a búbanat könnyét; ipar, kereskedés s tudományok felemelésére minden czélszerű módok s intézkedések folyamatnak indultak, és így e részben is még szelidebb napfény s kedvező időjárás mellett dicső és boldog évszakhoz lehet teljes reményünk.

A kereskedési- s iparkamaráknak a birodalom minden koronaországában felállítása iránti ideiglenes törvény császár ő felsége által szentesítette, ki van hirdetve, mi egyik nélkülözhetlen eszközeül szolgál a kereskedés birodalomszertei fölvirágzásának. Austria koronaországai közt az eddig fenállott viszonykülönbségek elenyésztek; a választófalak, miket a vámkorlátok képeztek, ledöntvék; egy közérdekbe olvadt az eddig ellentétesen működött, s így egymást nagy részben megbénított kereskedelmi s ipari erők. E kereskedelmi és iparkamarák egyes koronaországok, vagy azok egyes kerületei iparérdekeit, ohajait, igényeit, nézeteit lesznek képviselendők. Hozzájuk fognak csatlakozni időszerint a kereskedelmi testületek, börze-küldöttségek, ipar-választmányok sat. Röviden: bennök egy szak- és helyismeretet és érdeket egyesítve képviselő tanácsadót bírand a kormány minden kereskedelmi s iparügyben. Az összes koronaországok számára 60 kereskedési s iparkamara van tervezve, ezek közül legnagyobbak a bécsi, pesti, triesti, prágai, velencei, milanoi, melyek mindenike 30 tagból áll. Erdélyben: Kolozsvártt és Brassóban fognak felállítani 15 taggal.

A nagyvilágban is tavasz van. A hatalmasságok notái egymásra kelnek, a ka-

tonai fejlődések s mozgalmak folynak, de szépsédesen, mint a természeti kikeletben.

A porosz kormányhoz a napokban több noták érkeztek az orosz és austriai kormánytól, melyek miatt az erfurti tervek aligha minelőbb dugába nem dőlnek. Sőt még a francia s angol kormány is, s eképpen mind a négy nagyhatalmasság tudtára adták a porosz kormánynak, hogy az ő németországi terjeszkedő szándékát nem helyeslik, s az 1815-ki szerződésben megállapított dolgok rendjé- től eltávozását gátolni fogják. Minden jelek oda látszanak mutatni, hogy a porosznak enyészik kedve s bátorsága ily körülmények között is előre törni.

A görög-angol ügy még mindig a régi fejtetlen állapotában vesztegel. Toscana s Nápoly is némi feszültségbe jöttek az angollal, de partjaiknál még britt hadihajók nem jelentek meg.

A pápa elfogadására intézett ünnepélyes készülétek Romában egyszerre félbeszakadtak. A szent atya, mint mondják, Livornoba vagy Anconába menekszik az austriai oltalom alá.

Franciaországban a korlátoló rendszabályok napirenden vannak. Napoleon Lajos igyekezik a hadsergeket a maga részére megnyerni, s még elég nagy tisztelettel fogadja is ötöt a katonaság és néptömeg. Changarnier fővezér a maga tábornokkarának kinyilatkoztatta, hogy ő minden tisztet, ki előfordulandó zendüléseknél ingadoznék, rögtön főbe lövetend.

Előfizetési hirdetés.

Tisztelettel jelentjük a t. cz. közönségnek, hogy körülményekhez képest ohajtott kegyes pártfogolás reményében, a „Kolozsvári lapra“ és „Népbarátra“ aprilis haván kezdve évnegyedes előfizetést nyitunk. A „Kolozsvári lap“ előfizetési díja aprilisen kezdve junius végéig helyben 2 forint, — postán szétküldve 2 fr. 30 kr. — „Népbarát“ díja helyben 45 kr. — postán 56 kr. — „Kolozsvári lap“ és „Népbarát“ együtt helyben 2 fr. 40 kr. — postán 3 frt. 20 kr. p. p.

Hirdetések ára: egy apró betűjű sorért vagy annak helyéért 3 kr. p. p. Az előfizetés Kolozsvártt, valamint a hirdetések Tilsch János könyvkereskedésében vétetnek fel.

A cs. kir. postahivatalok szívesen kéretnek az előfizetést elfogadni s elősegíteni, s az előfizetők neveit a kijelelt előfizetési díjjal együtt a kolozsvári cs. kir. postahivatalhoz beküldeni

Tapasztalás által okulva kénytelenek vagyunk tisztelt előfizetőinket, teljes bizalommal kérni, hogy a kijelelt díjakat hiány nélkül küldjék be, a cs. kir. postahivatalokat pedig hasonló bizalommal arra figyelmeztetni, hogy a kijelelt évnegyedes díjakat hiány nélkül szíveskedjenek elfogadni s beküldeni, hogy hiányosan beküldött díjakat visszautasítani ne kénytelenitessünk.

A „Kolozsvári lap“ és „Népbarát“ szerkesztősége.

Felelős szerkesztő MAKOLDI SÁMUEL.

Nyomatott az ev. ref. kollégium betüivel.